

DUŠEVNÍ VLASTNICTVÍ V PRACOVNĚPRÁVNÍCH VZTAZÍCH

LEKCE 1 · ÚVOD DO OCHRANY PŘEDMĚTŮ DUŠEVNÍHO
VLASTNICTVÍ SE ZŘETELEM KE ZPŮSOBU JEJICH VZNIKU

JUDr. Ján Matejka, Ph.D.

CEVRO Univerzita · 60 minut (úvodní situace, výklad, diskuse) · právní stav k 28. 9. 2026

PŘEHLED CYKLU: 12 LEKCÍ, JEDNA PERSPEKTIVA

Základ a jednotlivé předměty

- 1 Úvod: předměty DV a způsob jejich vzniku (dnes)
- 2 Pracovní právo × systém ochrany DV: test „ke splnění povinností“
- 3 Typologie předmětů DV a kumulace ochrany
- 4 Autorská díla a zaměstnanecké dílo
- 5 Počítačové programy, databáze, zaměstnanec jako uživatel
- 6 Průmyslové vzory a design

Označení, vynálezy, mezinárodní rozměr, syntéza

- 7 Ochranné známky a další označení
- 8 Podnikové vynálezy v ČR a řízení před ÚPV
- 9 Vynálezy v Evropě a řízení před EPO
- 10 Zahraniční systémy a rozhodné právo
- 11 Licencování duševního vlastnictví
- 12 Souhrn, trendy, aktuální judikatura

CÍLE LEKCE: CO BUDETE PO 60 MINUTÁCH UMĚT

Výsledky učení

- **Vysvětlit** rozdíl mezi výsledkem práce a předmětem právní ochrany
- **Rozlišit** neformální a registrační vznik ochrany a uvést, co z něj plyne pro zaměstnavatele i zaměstnance
- **Správně používat** pojmy autor, původce, pořizovatel, vykonavatel majetkových práv, přihlašovatel, vlastník
- **Na modelových situacích určit**, zda vznikl předmět ochrany a kdo je tvůrcem, nositelem nebo vykonavatelem práv

Dnes neřešíme: podrobný test „ke splnění povinností“ (L2), úplnou typologii (L3), řízení před ÚPV a EPO (L8–L9).

ÚVODNÍ SITUACE: CO SI MOHU ODNĚST?

Čtyři odchody ze zaměstnání (modelové situace)

- **Designérka** vkládá do portfolia loga a obaly, které navrhla pro zaměstnavatele
- **Programátor** si zkopíruje „svůj“ zdrojový kód a chce jej zveřejnit
- **Výzkumnice** si odnáší laboratorní deník s výsledky nedokončeného projektu
- **Marketingový specialista** chce dál užívat slogan a název kampaně, které vymyslel

Kdo z nich jedná po právu? Hlasujte – k situacím se vrátíme na konci lekce.

CO JE DUŠEVNÍ VLASTNICTVÍ

Co se skrývá pod souhrnným označením „duševní vlastnictví“

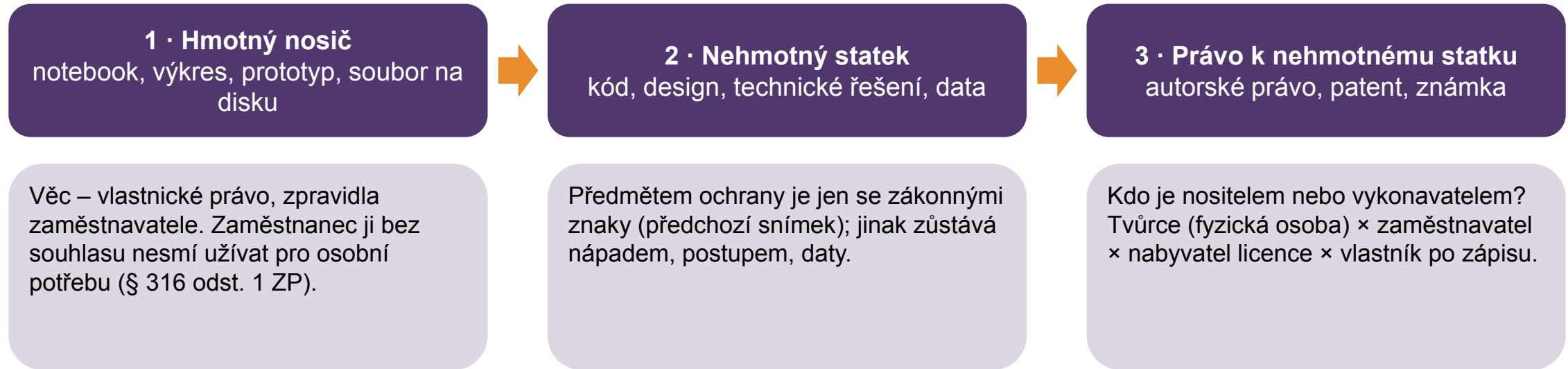
- **Předmět:** nehmotný statek (dílo, vynález, označení, databáze...), nikoli jeho hmotný nosič
- **Vlastnost:** statek může užívat neomezený počet osob současně a užitím se nespotřebuje – bez práva by jej nešlo ovládat
- **Právo:** zákon přiznává určené osobě výlučné právo statek užít a nakládat s ním (čl. 34 odst. 1 LZPS; § 496 odst. 2 OZ)
- **Prameny:** české zákony, právo EU, mezinárodní smlouvy (Bernská a Pařížská úmluva, TRIPS) – přehled zákonů podle větví v L3

VÝSLEDEK PRÁCE ≠ PŘEDMĚT PRÁVNÍ OCHRANY

Chráněn je jen výsledek, který splňuje zákonné znaky

- **Autorské dílo:** jedinečný výsledek tvůrčí činnosti, objektivně vyjádřený (§ 2 odst. 1 AZ); program, fotografie, databáze – „původnost“ (§ 2 odst. 2 AZ)
- **Vynález:** nový, výsledek vynálezecké činnosti, průmyslově využitelný (§ 3 odst. 1 ZV)
- **Průmyslový vzor:** novost a individuální povaha (§ 3 odst. 1 ZPV); **ochranná známka:** rozlišovací způsobilost (§ 1a ZOZ)
- **Chráněno není:** myšlenka, postup, metoda, údaj sám o sobě (§ 2 odst. 6 AZ), objev, vědecká teorie a matematická metoda (§ 3 odst. 2 ZV) ani výstup AI bez tvůrčího vkladu člověka (MS Praha 10 C 13/2023)

TŘI VRSTVY: NOSIČ, NEHMOTNÝ STATEK, PRÁVO

Vlastnictví nosiče nezakládá oprávnění dílo užívat (§ 9 odst. 3 AZ); zničením nosiče právo k dílu nezaniká (§ 9 odst. 2 AZ).
Otázky lekce 2 (pracovní vztah) se týkají vrstev 1 a 3, otázky lekce 3 (typologie) vrstvy 2.

NEFORMÁLNÍ VZNIK: OKAMŽIKEM VYTVOŘENÍ

Bez registrace, bez úřadu, bez poplatku

- **Autorské dílo:** právo vzniká vyjádřením díla v objektivně vnímatelné podobě (§ 9 odst. 1 AZ); trvá 70 let po smrti autora (§ 27 odst. 1 AZ)
- **Databáze – zvláštní právo pořizovatele:** podstatný vklad do pořízení, ověření nebo předvedení obsahu (§ 88a AZ); 15 let (§ 93 AZ)
- **Obchodní tajemství:** trvá, dokud jsou naplněny znaky včetně utajení (§ 504 OZ); **nezapsaný průmyslový vzor EU:** 3 roky od zpřístupnění (čl. 12 nař. (EU) 2026/715)
- **Důsledek:** není rejstřík → vznik, obsah a datum se prokazují (evidence, verzování, datování)

REGISTRAČNÍ VZNIK OCHRANY: ROZHODUJE ÚŘAD

Přihláška → průzkum → zápis / udělení → Věstník

- **Patent:** účinky ode dne oznámení o udělení ve Věstníku ÚPV (§ 11 odst. 2 ZV); 20 let od podání přihlášky (§ 21 odst. 1 ZV)
- **Užitný vzor:** zápis bez průzkumu novosti; 4 roky + 2× 3 roky (§ 15 zák. č. 478/1992 Sb.)
- **Průmyslový vzor:** 5 let, obnova až na 25 let (§ 11 ZPV); **ochranná známka:** 10 let, obnovitelná (§ 29 ZOZ)
- **Novost:** zveřejnění před podáním přihlášky ochranu zmaří (§ 5 ZV; § 4 ZPV) → mlčenlivost zaměstnance je klíčová

PROČ ZPŮSOB VZNIKU OCHRANY ROZHODUJE

Výsledek práce splňuje znaky předmětu ochrany

NEFORMÁLNÍ VZNIK – dílo, databáze, obchodní tajemství

Právo vzniká u tvůrce okamžikem vytvoření (§ 9 odst. 1 AZ)

Zákon přesměruje výkon majetkových práv na zaměstnavatele (§ 58 odst. 1 AZ)

Osobnostní práva zůstávají autorovi (§ 58 odst. 4 AZ); bez oznámení, bez lhůt

REGISTRAČNÍ VZNIK – vynález, užitný a průmyslový vzor

U původce vzniká „právo na patent“ / „na průmyslový vzor“ (§ 8 ZV; § 12 ZPV)

Přechází na zaměstnavatele; písemné vyrozumění, uplatnění do 3 měsíců, jinak zpět (§ 9 ZV; § 13 ZPV)

Příhlášku podává zaměstnavatel; původci náleží přiměřená odměna (§ 9 odst. 4 ZV; § 13 odst. 4 ZPV)

Výsledek bez ochrany (nápad, postup, data, rutinní výstup): jen smlouva, mlčenlivost, § 301 a § 310 ZP, obchodní tajemství (§ 504 OZ)

KDO JE KDO: TVŮRCE, NOSITEL, VYKONAVATEL

Pojem	Kdo to je	Právní základ
Autor	fyzická osoba, která dílo vytvořila – právnická osoba autorem být nemůže	§ 5 odst. 1 AZ
Původce	ten, kdo vynález / vzor vytvořil vlastní tvůrčí prací	§ 8 odst. 2 ZV; § 2 písm. d) ZPV; § 6 odst. 2 zák. č. 478/1992 Sb.
Pořizovatel databáze	fyzická nebo právnická osoba, která databázi na svou odpovědnost pořídí (nebo pro niž ji z jejího podnětu pořídí jiný)	§ 89 AZ
Vykonavatel majetkových práv	zaměstnavatel u zaměstnaneckého díla; autorem zůstává zaměstnanec	§ 58 odst. 1 AZ
Přihlašovatel	ten, kdo má právo na patent / na průmyslový vzor a podá přihlášku	§ 8 odst. 1 ZV; § 12 odst. 2 ZPV
Majitel patentu / vlastník vzoru a známky	osoba zapsaná v rejstříku po udělení či zápisu	§ 11 ZV; § 19 ZPV; § 8 ZOZ
Vlastník obchodního tajemství	ten, kdo zajišťuje utajení skutečností souvisejících se svým závodem	§ 504 OZ

DISKUSE: ZPĚT KE ČTYŘEM ODCHODŮM

Designérka · programátor · výzkumnice · marketingový specialista – hlasujte znovu

Postupujte ve čtyřech krocích:

- Je výstup vůbec **předmětem ochrany**? Které znaky musí splňovat?
- Kdo je **nositelem** či **vykonavatelem** práv – tvůrce, nebo zaměstnavatel?
- Je zamýšlené jednání **užitím** statku (rozmnožení, zveřejnění, sdělování veřejnosti)?
- Jaké **další povinnosti** hrají roli: mlčenlivost, § 301 a § 316 ZP, obchodní tajemství, konkurenční doložka?

Samostudium: JAKL 2017 – úvodní kapitoly (pojmy, systém) · SRSTKA 2019 – pojem díla, vznik práva · TELEEC 2012 – k pojmu nehmotného statku
Příště – lekce 2: § 2–3, § 34, § 38, § 301, § 304, § 310 a § 316 ZP; § 58 AZ; § 9–10 ZV